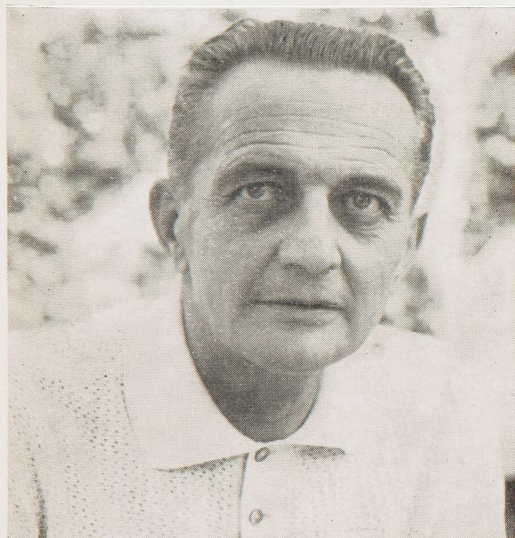

„Zodiak” — zespół gastronomiczny na Stronie Wschodniej w Warszawie

Bohdan Gniewiewski

Autorzy: architekci
Jan Bogusławski
Bohdan Gniewiewski

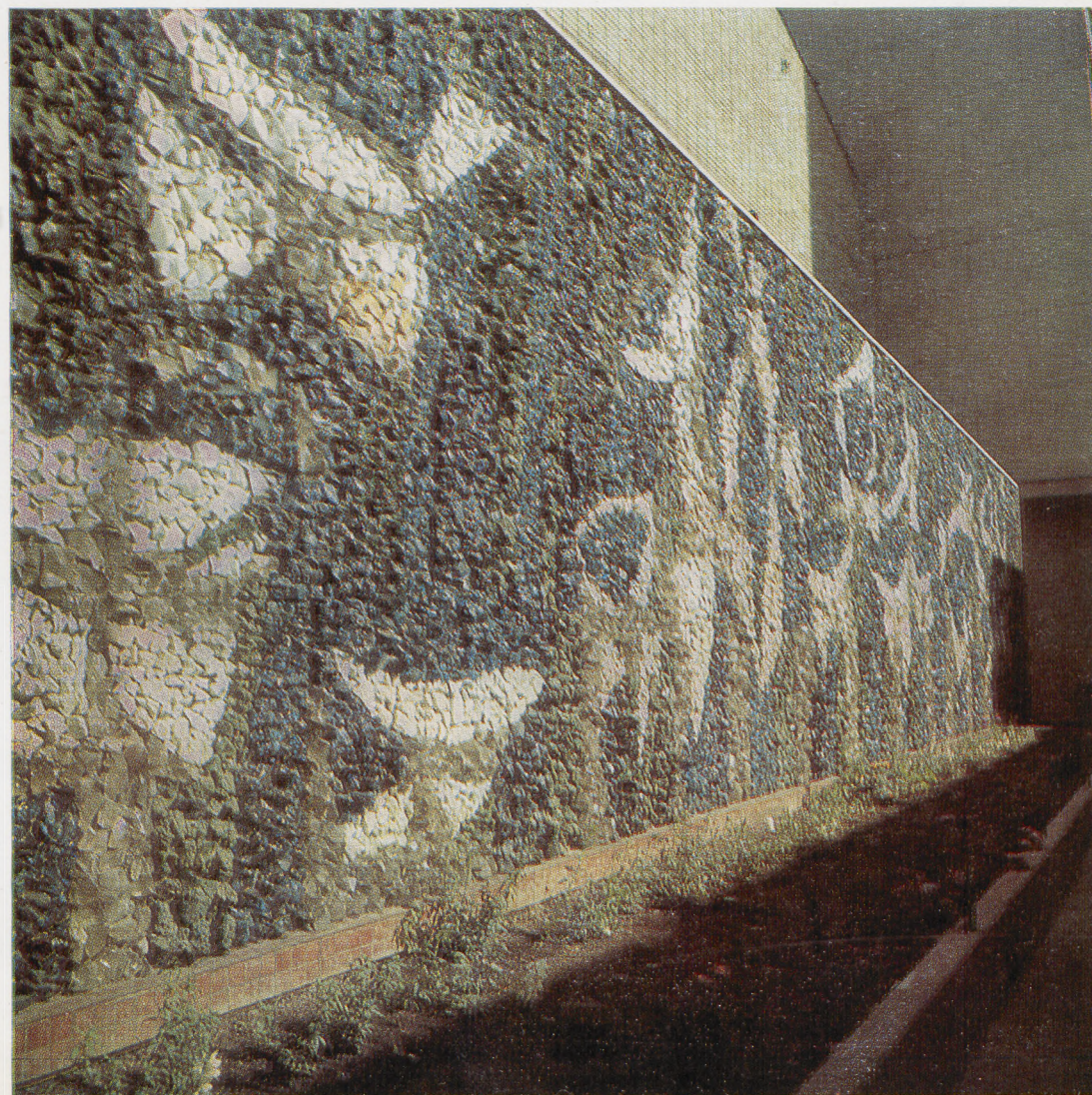

Bar szybkiej obsługi — 320 miejsc
Kawiarnia — 140 miejsc
Letnia kawiarnia — 160 miejsc
Kubatura zespołu — 34 500 m³
Oddany do użytku w 1968 roku
Kończy się realizacja tzw. Strony Wschodniej
ulicy Marszałkowskiej. Niedługo Warszawa prze-
mie to nowoczesne centrum handlowo-usługowe
Śródmieścia do użytkowania.
Wśród wielu obiektów jest tam również „Zo-
diak” — zespół lokali gastronomicznych typu po-
pularnego, obsługujący z barem „Prah” w
al. Jerozolimskich ten tak ruchliwy fragment mia-
sta. Zlokalizowany przez generalnego projektan-
ta i autora koncepcji Strony Wschodniej, arch.
Zbigniewa Karpińskiego, między ulicami Widok
i Rutkowskiego, rozpoczyna wielki handlowy ciąg
pieszy równoległy do ul. Marszałkowskiej, ma-
jący po jednej stronie domy towarowe, po drugiej
liczne lokale usługowo-handlowe, a w trzecim

1

2

paśmie, stykającym się od wschodu ze starym, XIX-wiecznym śródmieściem, wysoką zabudowę mieszkalno-biurową.

„Zodiak” w barze szybkiej obsługi karmi 8 tys. osób dziennie, a w swej wielkiej kawiarni oferuje 300 miejsc spragnionym odpoczynku i kawy. W zespole jego budynków mieści się również kwaciarnia, delikatesy winno-cukiernicze i dyrekcja barów szybkiej obsługi Warszawy.

Układ brył i grup programowych pomieszczeń jest uwarunkowany koncepcją pieszego ciągu handlowego Strony Wschodniej i istniejącą zabudową ul. Widok i kina Atlantic. Całość składa się z trzech elementów:

- 2-kondygnacyjnego, na planie kwadratu pawilonu z barem i kawiarnią,
- podłużnie ukształtowanego, parterowych sklepów z tarasem kawiarnianym na dachu, stanowiących „łącznik” przestrzenny między pawilonem a wieżowcem przy ul. Rutkowskiego,
- 11-kondygnacyjnego, jednotraktowego budynku o złożonym programie usługowo-mieszkalniowym, pełniącego jednocześnie przestrzenną funkcję zakrycia chaotycznej zabudowy podwórka ul. Widok.

Najważniejszym elementem kompozycji zespołu jest 2-kondygnacyjny pawilon barowy. W środku pawilonu są kuchnie, zmywalnie i bufety typu „szwedzkiego” wraz z małym podwórkem gospodarczym. Wokół nich z trzech stron – sale barowe szybkiej obsługi całkowicie oszklone, widoczne z ulicy i z ciągu pieszego. Pierwsze piętro pawilonu, o elewacji z niewielką ilością otworów okiennych, kontrastującej z oszklonym parterem, zajmują biura, pracownia cukiernicza i kawiarnia.

Do kawiarni wejście prowadzi z hallu znajdującego się w bocznym parterowym „łączniku”, tworzącym jedną ze ścian dziedzińca – zatoki głównego ciągu handlowego Strony Wschodniej. Dziedziniec ten, na którego środku znajduje się basen dekoracyjny, kwietniki i ławki, ma charakter rekreacyjny. Dlatego kawiarnie „Zodiaku” zgrupowały się przy nim. Mowa o kawiarniach w liczbie mnogiej, gdyż zewnętrznymi schodami wzdłuż basenu wchodzi się do drugiej kawiarni, letniej, zaprojektowanej jako taras na dachu parterowego „łącznika”. Jest to taras częściowo kryty, częściowo otwarty. Kawiarnia letnia łączy się z kawiarnią zwykłą. Wspólne jest również zaplecze.

Tę przestrzenią głównego pawilonu barowego jest wspomniany budynek 11-kondygnacyjny. Mieszcza się w nim oprócz lokali usługowych i mieszkań obszerne szatnie personelu „Zodiaku” oraz, na parterze, wydzielone zjazdy gospodarcze dla samochodów ciężarowych zaopatrujących w podziemiach „Zodiak”, sąsiednie domy towarowe i sklepy.

Przy kształtowaniu plastycznym ścian zewnętrznych „Zodiaku” i jego wnętrza intencją autorów było nadanie całości jednolitego wyrazu, przy zachowaniu odrębności poszczególnych grup tematycznych.

I tak – we wnętrzach baru szybkiej obsługi autorzy starali się utrzymać jak najdalej idącą prostotę i przejrzystość, niezbędną gdy organizuje się pomieszczenia, przez które przepływają tłumy ludzi. W kawiarni nikt się nie śpieszy, raczej szuka nastrojów kameralnych, jest przygotowany na spokojne oglądanie wnętrza. A więc w obydwóch wnętrzach kawiarnianych przy zachowaniu podobnych materiałów wykończeniowych jak w barze – pojawiają się dodatkowe, takie, jak drewno szlachetne, tkanina, zorganizowana roślinność, oświetlenie żarowe. Przestrzeń duża została podzielona na mniejsze, bardziej intymne. Została również wprowadzona ozdoba – najbardziej naturalna i najlepsza, jaką ma do dyspozycji współczesna architektura – malarstwo. Jest ściana mozaiki szklanej na tarasie letnim i ekrany z motywami w sali – dzieła artystki Marii Leszczyńskiej.

3

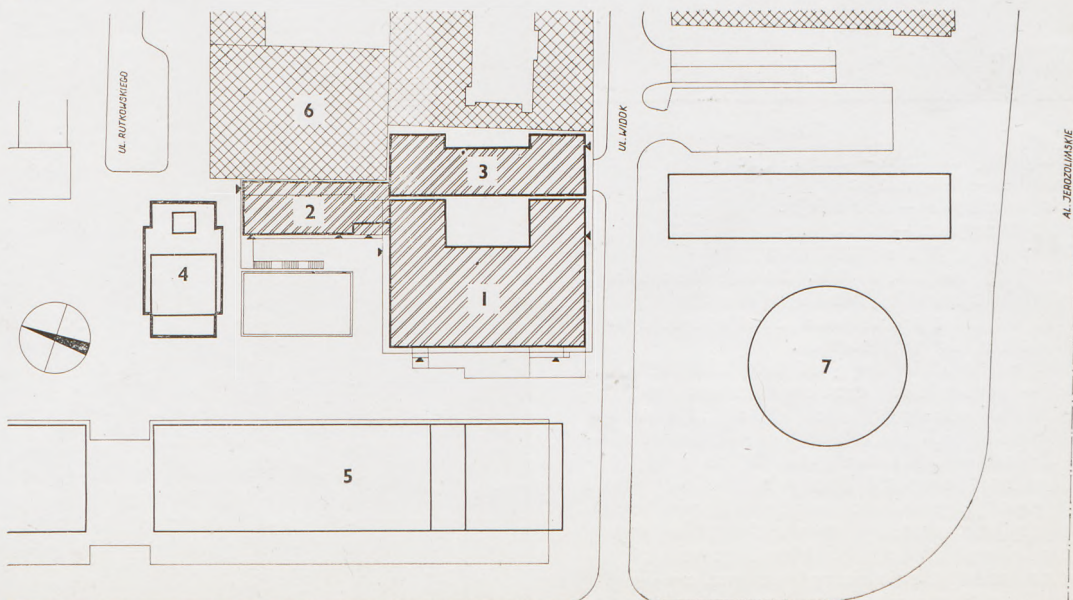

4

5

Sytuacja: 1 – bar szybkiej obsługi „Zodiak”, 2 – pawilon sklepowy, 3, 4 – budynki mieszkaniowe, 5 – dom towarowy „Wars” 6 – kino „Atlantic”, 7 – rotunda PKO

5

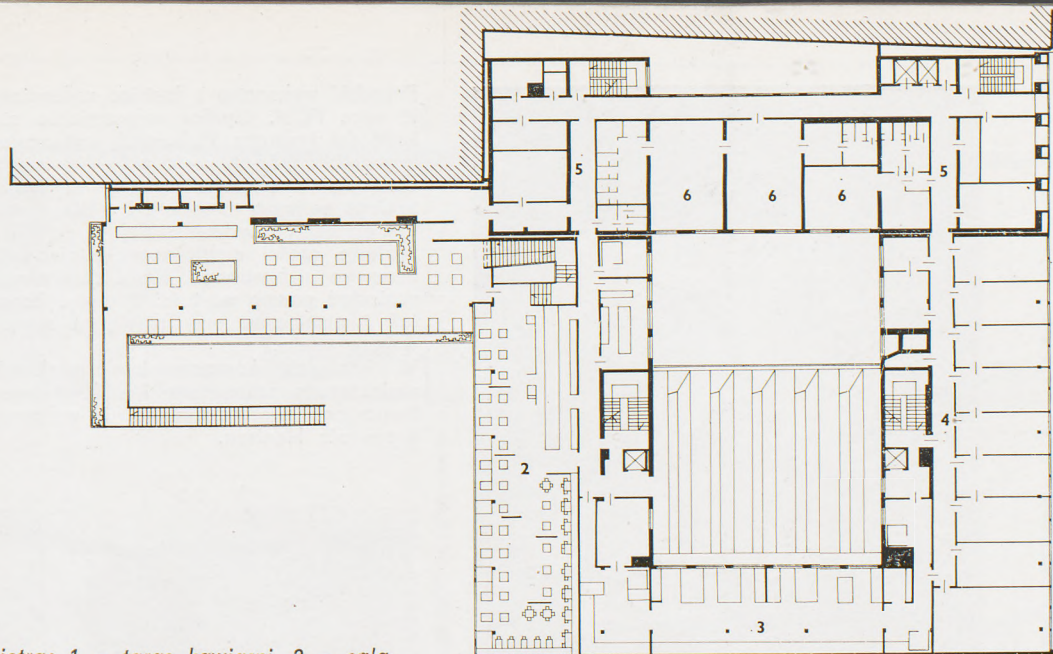
1 Widok na taras kawiarni

2 Mozaika na tarasie kawiarni

3 Taras kawiarni

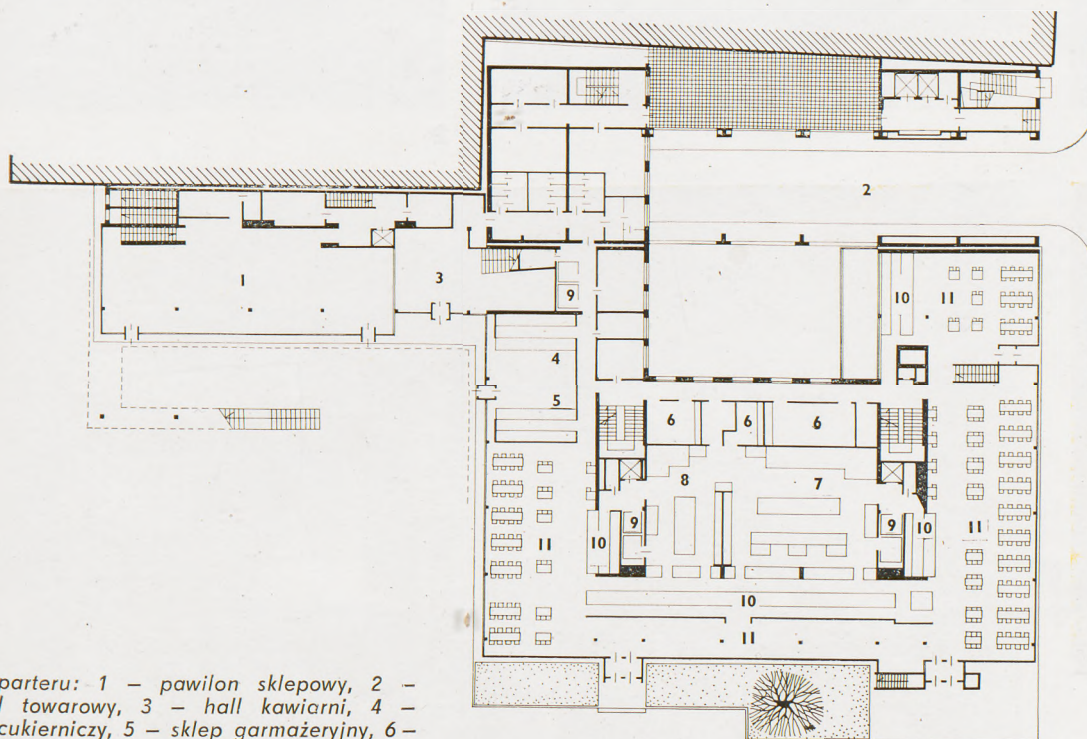
4 Elewacja pawilonu gastronomicznego od al. Jerozolimskich

6

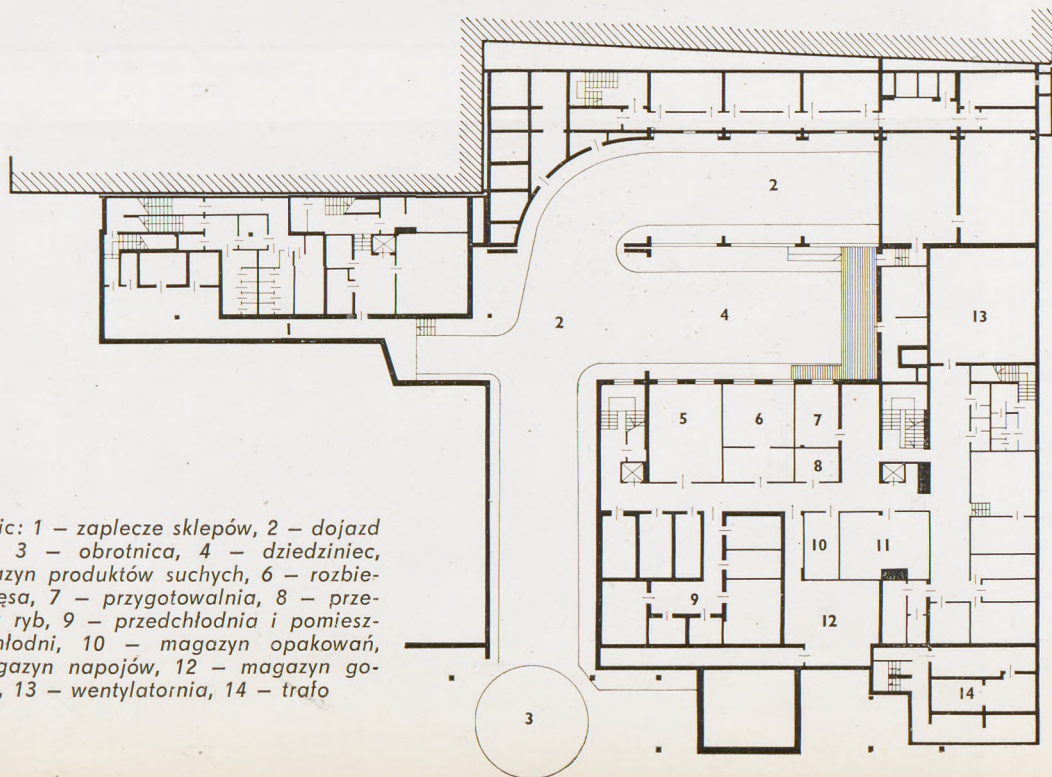
6
Rzut I piętra: 1 – taras kawiarni, 2 – sala kawiarni, 3 – pracownia cukiernicze, 4 – pokoje biurowe, 5 – zaplecze, 6 – szatnia personelu

7

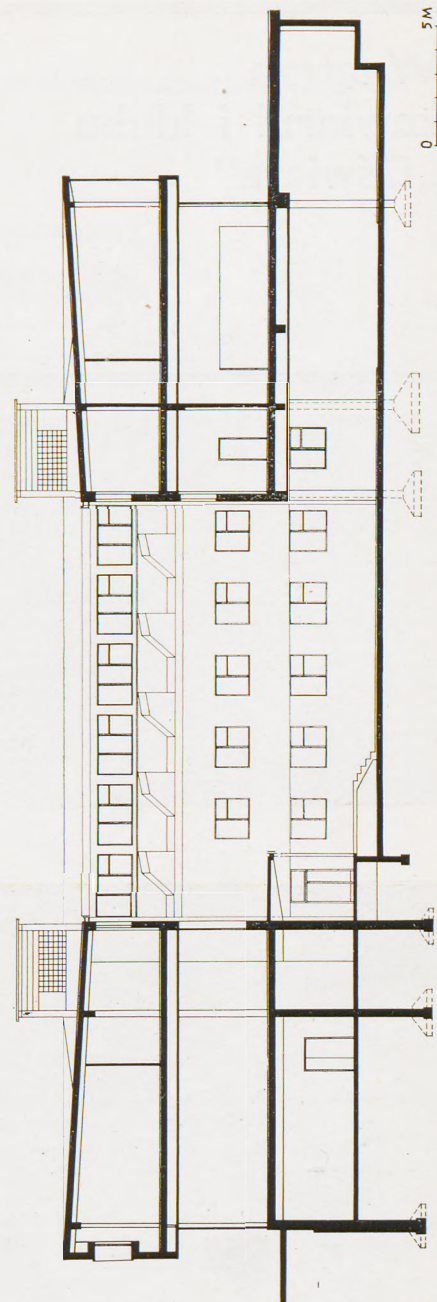

7
Rzut parteru: 1 – pawilon sklepowy, 2 – dojazd towarowy, 3 – hall kawiarni, 4 – sklep cukierniczy, 5 – sklep garmazeryjny, 6 – zmywalnie, 7 – kuchnia, 8 – garmazeria, 9 – boks chłodniczy, 10 – lada szwedzka, 11 – sala konsumentów

8

8
Rzut piwnic: 1 – zaplecze sklepów, 2 – dojazd towarowy, 3 – obrotownia, 4 – dziedziniec, 5 – magazyn produktów suchych, 6 – rozbiórnia mięsa, 7 – przygotowalnia, 8 – przechowalnia ryb, 9 – przedchłodnia i pomieszczenie chłodni, 10 – magazyn opakowań, 11 – magazyn napojów, 12 – magazyn gospodarczy, 13 – wentylatornia, 14 – trafo

9

9
Przekrój
10
Wnętrze kawiarni
Fot. J. Smogorzewski

10

